

ЛУЧАН ДАН ТЕОДОРОВИЧ

ДРУГИ ЛЮБОВНИ ИСТОРИИ

коллекция **elum** **XXI** PARADOX

This book has been created with the support of TRADUKI, a network for literature the Austrian Ministry for European and International Affairs, the German Foreign Office, the Swiss Arts Council Pro Helvetia, KulturKontakt Austria, the Goethe Institut, the Slovenian Book Agency JAK, Culture Ministry of the Republic of Croatia and the S. Fischer Foundation belong to.

traduki

Тази книга е издадена с подкрепата на литературната мрежа ТРАДУКИ, членове на която са Федералното министерство за европейски и международни работи на Република Австрия, Външно министерство на Федерална Република Германия, Швейцарската културна фондация „Про Хелвения“, КултурКонтакт Австрия, Гьоте Институт, словенската Агенция за книгата JAK, Културното министерство на Република Хърватия и фондация „С. Фишер“.

Лучан Дан Теодорович

ДРУГИ
ЛЮБОВНИ ИСТОРИИ

*Превод от румънски
Ванина Божикова*

ИЗДАТЕЛСТВО • ПАРАДОКС • СОФИЯ, 2012

Cealalte povesti de dragoste
Lucian Dan Teodorovici

© 2009 by Editura Polirom

Translator: Vanina Bojikova, 2012

© of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI

© Фондация С. Фишер по поръчение на програма ТРАДУКИ –
за превода

© Райна Атанасова, дизайн

© Парадокс, 2012

ISBN 978-954-553-148-4

Съдържание

Плъхът е по-жив от костенурката.....	7
На кокили.....	19
Гмуркания.....	35
Едни документи.....	49
Детето-вълк.....	63
Една нощ на хотел.....	83
Гъските.....	99
Няколко километра по-назад.....	113
Пълнолуние.....	125
Пеещият трамвай.....	143
Под Кривия мост.....	167

Плъхът е по-жив от костенурката

Напук на всичко, което се говореше за моя приятел, аз знаех, че далеч не е толкова умен. Въпреки това обичах да прекарвам времето си с него, защото и двамата смятахме, че имаме да си кажем много неща, а понякога ни се струваше, че казваме само неоспорими истини. Без съмнение да вярваме в това ни помагаша и бутилките уиски, които от известно време изпразвахме за негова сметка. Беше сценарист на някакви скапани телевизионни ситкоми, което го караше да бъде убеден, че цял живот ще има пари. И толкова се надуваше с това, че понякога ми ставаше гадно. Не с парите, дремеше му на гъза за тях, особено когато се напиеше. Надуваше се с поста си на сценарист. Макар да осъзнаваше, че става въпрос само за някакви си скапани ситкоми, въпреки че му беше адски неприятно да работи по тях, в съзнанието му те по някакъв начин бяха потвърждение, че след време ще успее да напише истински роман, така се изразяваше той, макар да знаеше, че с романи пари не се изкарват. Обаче нещо го човъркаше, това пак беше негов израз, човъркаше го и знаеше, че ще дойде време да го напише някой ден. Само дето, въпреки че хората го смятаха за страшно умен, аз го познавах по-добре, много по-добре от тях, и знаех, че никога няма да надскочи това, което е в момента, понеже не му стигаше акълът да стане нещо повече. И ако трябва да съм честен, дори и този пост спечели съвсем случайно, докато мечтаеше да стане режисьор и със свои пари направи един забавен късометражен филм, в който играеше и той. После започна да обсажда телевизиите с филмчето си. Това се случи преди няколко години. В един момент получи отговор от една от тези телевизиите, откъдето разбра, че филмът е направен доста

некадърно, но сценарият им се струва интересен. Извикаха го да напише нещо по зададена от тях тема. И го написа. Но да оставим това настрана, дори надутостта му, която понякога ставаше непоносима, не го правеше по-малко симпатичен за мен. Наистина държах на него. Общувахме.

В онази вечер, тъй като бяхме единствените клиенти в заведението, ни помагаше да общуваме, дори да си въобразяваме, че думите ни могат да пробият камък, и гласът на Ленард Коен, който по наше желание изпълняваше отново и отново *Dance me to the end of love*. Отново и отново. Между глътките J&B си говорехме за него, тъй като аз от доста седмици бях на вълна Коен. Потният и изнервен барман не спираше да въздиша и да ни пуска парчето, само защото в един момент в джоба му беше пъхната банкнота. Аз обаче исках и той да почувства атмосферата, намръщената му физиономия леко ме притесняваше, затова го извиках на нашата маса и му разказах как Ленард е отказал да продаде песента си *Democracy* за предизборната кампания на Бил Клинтън, като заявил, че се надява тя да издържи поне колкото едно волво, тоест трийсетина години, а не колкото едно президентско управление, което в Америка е максимум осем години. А барманът, толкова начумерен, колкото и преди, но с нотка на учтивост в гласа, се зачуди:

– Ама едно волво наистина ли издържа трийсет години?

Аз кимнах с глава в знак на потвърждение, въпреки че изобщо не бях сигурен, но явно е така, щом го е казал самият Коен. След което незабавно простих на бармана за неспособността да се възхити на онова, което действително заслужава възхищение, той тръгна към бара, а ние наченахме по още една чаша J&B. И после по още една. А след нея моят приятел сценаристът се изправи, сложи ръка пред сърцето си и започна да приглася на Ленард, виейки: „Dance me to the children who are asking to be born“, после седна спокойно на мястото си и поръча на бармана:

– Шамане, още едно голямо!

И потният и изнервен барман въздъхна отново, но се върна на бегом с една бутилка, която току-що бе отворил, и отново ни наля в чашите, понеже си мислеше за бакшиша и за банкнотата, която вече беше в джоба му. След това моят приятел заяви отсечено и убедено, че плъхът е по-жив от костенурката, а аз, представа си нямам как съм го запомнил, му отговорих:

– „Любимата игра“.

Това беше достатъчно, за да накара моя приятел да докосне слепоочието си и с изражение на пълно презрение да ми обясни, че говоря за „Красиви неудачници“¹, как съм можел да не разпозная този изключителен цитат от „Красиви неудачници“? Аз замълчах, защото за момент му повярвах, и на мен ми се стори, че е от „Красиви неудачници“, но по-късно, когато поизтрезнях, установих, че аз съм бил прав. Както и да е, тогава замълчах и през цялото време, докато изслушахме песента три поредни пъти, се питахме защо да му се не види този цитат е толкова изключителен и как точно плъхът е по-жив от костенурката. Никои не знаеше как точно. И тогава моят приятел като пълен тъпак заговори за очакването и че именно за очакване става въпрос в парчето, което слушахме. А когато го попита дали става въпрос за очакване, барманът отговори:

– Не знам.

Внезапно този барман ми се стори страшно умен, въпреки че беше потен и изнервен и малко преди това не беше разбрал дълбокомисленото изказване на Коен, а само фактът, че едно волво издържа трийсет години. Да, стори ми се умен, тъй като аз изобщо не смятах, че става въпрос за очакване, а за смърт и любов, в онзи хубав и сладникав смисъл, танцувай с мен, любима, докато умрем и след това. Защото любовта, казах на моя приятел, любовта не приключва със смъртта, това е пълна глупост, а Лео, вече не му казвах Ленард Коен,

¹ Българско издание на романа – Ленард Коен, „Красичви неудачници“, София, 2009, издателство „Парадокс“. – Бел. ред.

нито дори Ленард, а направо Лео, и Лео го е разбрал и затова казва да танцува с него до края на любовта. Моят приятел сценаристът ме прегърна точно в момента, когато го произнесох, избухна в плач и ми каза:

– Ние сме едни красиви неудачници, шамане.

Идеално време за сълзи е, така си помислих, макар че потният и изнервен барман явно не беше съгласен с нас. Но моят приятел ме прегръщаше и плачеше, в един момент дори зариде шумно, а на мен ми се стори естествено, съвсем естествено да бъде така.

– Много е тъжно, шамане – изрече той през сълзи.

– Хайде, всичко е наред – отговорих аз, – нормално е да плачеш – и леко го потупах по лявото рамо с дясната длан.

Той се откъсна от прегръдката ми и каза:

– Да му се не види, и мъжете могат да плачат, нали така?

– Могат – отговорих аз, – ако имат причини.

– Аз имам причина, шамане! – удари той с юмрук по масата.

После, вместо да ми заговори за причините, ми разказа за един актьор, който играел в един от ситкомите по негов сценарий. Разказа ми следното: онзи актьор, кой знае поради каква причина, се възползвал от сцените, в които моят приятел сценаристът карал персонажа му да плаче и наистина плачел. Аз много-много не разбирах как точно стоят нещата, заявих на моя приятел, че е нормално да плаче, та нали затова е актьор, но той поклати решително глава и ми каза, че не, не съм разбирал, всеки актьор плаче, когато трябва, но плаче престорено, изиграно, понякога дори трябва да му се капят капки в очите, за да се създаде впечатлението, че наистина плаче, тоя обаче е пълен измамник, така ми каза, измамник, защото плаче истински при заснемането на кадрите в онези сцени, където трябва да плаче, и го прави естествено, възползва се от сценария, за да си поплаче наистина, кой знае поради каква причина. А аз, понеже все още не разбирах поуката, го попитах:

– Е, добре, и к'во толкоз?

Приятелят ми сценаристът махна с ръка и заяви:

– Нищо, шамане.

Забравих да кажа, че когато беше пиян, приятелят ми винаги говореше така, казваше шамане, хайде да обърнем по още едно, шамане. И не само към мен се обърщаше по този начин, казваше „шамане“ на всички, което знам, че му остана след като гледа филма „Доорс“ в студентските си години. Впрочем, гледахме го заедно, тъй като с моя приятел следвахме почти по едно и също време, въпреки малката възрастова разлика между нас. Но за разлика от мен той остана обсебен от това обърщение, подобно на безумното желание на почти всички, които са гледали филма или случайно са станали фенове на „Дъ Доорс“, да се дзвериш, изпълнен с възхита, на гроба на Морисън. Желание, което между другото можех да изпълня, когато прекарах две седмици в Париж, където съвсем случайно бях отседнал в един хотел до „Пер Лашез“. Но единственото, което направих тогава, беше да се снимам сам до гроба на Морисън, донякъде прикрито, с апарата в протегнатата ми дясна ръка и насочен към мен обектив, разбира се. Беше ме срам да помоля другите туристи да ме снимат, така че на всички кадри се появява огромното ми, неестествено разкривено лице, а някъде в дъното се вижда миниатюрният гроб.

След това моят приятел се изправи и махна на бармана, който се приближи незабавно. Нервен и потен, но внезапно развеселен, когато още една банкнота се насочи към дланта му. И моят приятел му каза да седне при нас. Барманът седна.

– Кажи, шамане – обърна се към него тогава моят приятел, – погледни ни и кажи, не сме ли преобани, да му се не види?!

– Не – почувствах се длъжен да го поправам аз, – как така? Ние сме красиви неудачници.

Барманът ни огледа внимателно поред, изтри потта си с

ръкава и се втрени задълго в моя приятел, сякаш го молеше с поглед да не го кара да отговаря. Но това така и не се получи, защото другият тъкмо мърмореше с ръка на сърцето „touch me with your naked hand or touch me with your love“, та се наложи барманът да ме погледне и да заяви:

– Не знам.

И отново ми хареса, отново ми се стори умен. Тъй като в този момент не се чувствах никак красив. Но трябва да призная, че донякъде се чувствах неудачник. А честно казано се чувствах така, защото бях почти на трийсет и три години и женен от десет, а приятелят ми беше точно на трийсет и пет, които навърши точно в онази вечер и беше женен от дванайсет. И разговорът ни тръгна точно от тук. Остаряваме, шамане, мамка му да еба. Остаряваме, каза той, а аз кимнах с глава и отговорих, не знам как ми дойде, но това направих, кимнах с глава и казах, че е вярно, че една вечер съм се замислил за това, за факта, че вече не правя планове за бъдещето, а съм започнал да ги изживявам, а това е тъжно, много тъжно. Казах това, но не беше вярно, че съм се замислил за него в някоя предишна вечер, помислих си го точно тогава, на място. А той отговори, че да, наистина е тъжно, когато осъзнаеш, че вече не правиш планове, а започнеш да ги изживяваш, но още по-тъжно е, че остаряваме и вече не познаваме любовта. А аз му отговорих, че тук не е съвсем прав, защото аз я познавам, та нали обичам жена си и не мога да го разбера, защото и неговата съпруга е много красива. Дори за да го успокоя, признах, че на няколко пъти съм си мислил по един определен начин за жена му. Но вместо да го поласкае или ядоса, признанието ми го накара да възкликне:

– Аха! Виждаш ли, че и ти не обичаш истински?! Когато обичаш, не си мислиш по този начин за друга жена!

И след като размишлявах в продължение на още половин чаша уиски, осъзнах, че имам проблем с употребата на понятията. Че обичам, но не съм влюбен. После той заговори за пърхането на пеперуди в стомаха – точно една от причините

още в самото начало да кажа, че моят приятел не е толкова умен, колкото си мислят хората, защото един умен човек не говори подобни глупости за пърхане на пеперуди в стомаха, дори когато е пиян като кирка. А след това, докато слушахме почти за стотен път онази проклета мелодия, аз също започнах да мисля за неща, които не би трябвало да мисля, а именно, че влюбването е нещо специално, докато любовта си е просто любов, светът е толкова изпълнен с любов и толкова лишен от влюбеност. И споделих това и с моя приятел. Само че той повдигна дясната си ръка, а после и показалеца и направи знак, че не, лъжа се, но после с думите си потвърди казаното от мен.

– Да, шамане, прав си.

После замълча, а аз не разбрах защо първо опроверга с жест, казаното от мен, а след това го потвърди на думи, затова го попитах.

– Не знам – сви рамене той, – наистина не знам. Знам, че си прав и същевременно не си, но вече не помня защо не си прав.

Хвана главата си с длани, остана така няколко секунди, после я изправи и я разтърси леко, после ме фиксира с поглед, доколкото беше възможно при тези обстоятелства, и заяви:

– Да! Знам. Не си, защото има хора, които остават влюбени цял живот.

И после продължихме да говорим за това, тъй като аз не бях съгласен с него. Известно време дори се карахме. Той твърдеше, че има такива хора, аз казвах, че няма, а накрая стигнахме до съгласието, че сигурно има, но за тази цел трябва да си невероятно добър човек. Ала веднага след като стигнахме до това заключение, аз си спомних нещо. Спомних си, че при една от задачите ми във вестника, тъй като от дълги години работех в един вестник, се запознах с бивш агент на Секуритате, който беше пребивал и вероятно убивал хора, но същевременно преживял една любовна история, за която научих съвсем случайно, една от онези истории, които

остават за цял живот. И тогава казах на моя приятел, че нашата уговорка не важи, че не само добрите хора могат да са вечно влюбени, че влюбването няма нищо общо с доброто или злото, а е свързано с нещо друго, един Бог знае какво. И му дадох примера с онзи бивш секурист. Само че той, дявол го взел, отново ме опроверга с жест, а след това каза нещо от рода, ОК, човек не е задължително да е добър, но влюбването задължително трябва да бъде красиво. И то от самото начало. После обсъждахме дали в нашите бракове имаме красиви влюбвания и решихме, че да, но след това поставихме проблема по следния начин: щом е така, защо тогава не се чувствате както в началото? Защо искаме нещо ново? Всъщност моят приятел постави проблема по този начин и аз незабавно го опровергах, като му казах, че не искам нищо ново, но веднага осъзнах, че не мога да убедя не само него, но дори и самия себе си. После всичко стана объркано и обвинихме за това уискито. При всички положения уискито не е просто една златиста течност. Много повече от това е, особено когато Лео е до теб, когато приближаваш чашата до устните си и когато същият този Лео след това те разтърсва до последната капка кръв, примесена с алкохол, докато ти пее отново и отново *Dance me to the end of love*.

Докато барманът ни наливаше последните остатъци от втората бутилка J&V, моят приятел каза, че все пак се лъжа, че в парчето, което слушаме, става въпрос за очакване, макар че дотогава бяхме говорили за нещо друго, а не за Лео и песента му. Както и да е, понеже осъзнавах, че нямам повече аргументи, се съгласих с него с жест, който този път направих аз. Само дето размахвах дясната си ръка прекалено близо до него, което накара приятеля ми да я хване със своята дясна ръка, да я стисне и да ми каже:

– Виж, шамане, хайде да се хванем на бас, че след като най-после излезем оттук, ще отидем на ъгъла на улицата и ще чакаме. – После погледна бармана и добави: – Ей, я ела да цепиш!

– Чакай – казах му точно когато барманът протягаше дясната си ръка с протегнатата длан към нашите, – искам първо да разбера какво ще чакаме.

– Как какво? Ще чакаме това... Влюбването – отговори ми моят приятел. – Защото ни липсва, шамане, нали така? И ще го чакаме, това ще правим.

А аз, не знам защо, наистина не си давах сметка защо, кимнах с глава в знак на съгласие, че да, при това положение безспорно приемам баса. И направих знак на бармана, че може да разцепи нашето ръкостискане. Но когато той протегна дясната си ръка към нашите, моят приятел отново го спря с жест, който направи с лявата си ръка, което накара бармана да подбели очи. Или просто така ми се стори. Но при всичките положения беше недоволен, недоволен, нервен и потен. И погледна часовника на лявата си ръка, за да ни намекне и аз разбрах намека му, но в онзи момент изобщо не ми пукаше.

– Ще останем колкото е нужно – заяви моят приятел. – Колкото и да е. Чак до утре сутринта.

– Че и повече!

Беше ме обзел някакъв ентузиазъм, затова почувствах необходимост да потвърдя думите му. Ентузиазъм, за който в онзи момент няхах нито време, нито желание да давам обяснения.

– Да, точно така! И до неделя. И един месец, ако трябва – потвърди моят приятел.

Аз отново кимнах с глава, че съм съгласен, и в този момент приятелят ми погледна бармана и отново му направи знак, че може да разцепи нашето ръкостискане. Барманът въздъхна, после пусна дясната си ръка върху нашите и така басът беше разцепен. Беше разцепен тъкмо, когато Лео за стотен път през онази вечер пееше *Let me see your beauty when the witnesses are gone*. И веднага след това моят приятел повдигна и двете си ръце към тавана на заведението и се присъедини към него, като запя *Let me feel you moving like they do in Babylon*. Синхронизацията звучеше добре, въпреки

че беше доста пиан, така ми се струваше, че приятелят ми е доста пиан и леко прегракнал. Но пъ добре заедно с Лео. След което се изправи. А когато Лео пееше *Dance me through the panic till I'm gathered safely in*, моят приятел ме хвана за ръка и ми каза:

– Хайде. Няма защо да стоим повече. Чуй, шамане, от този момент животът ни ще се промени. Казвам ти, ще се промени адски много. Край!

Нещо странно трябва да витаеше във въздуха, нещо странно явно витаеше и в душата ми в онези мигове. Тъй като незабавно осъзнах, че приятелят ми е прав, незабавно осъзнах, че животът ни ще се промени, незабавно осъзнах най-вече факта, че всичко това се дължи на Лео. Не знаех по какъв начин се дължи на него, но усещах, че е така и имах добро предчувствие. Щом Лео беше поставил началото на всичко това, значи всичко беше наред. Лео знаеше какво прави, винаги знаеше какво прави.

Оставихме зад себе си нервния и потен барман, който все пак не трябваше да бъде нервен, след като още една банкнота кацна в дланта му. Оставихме го зад себе си и му казахме „довиждане“ едва след като излязохме, казахме го през отворената врата. После оставихме зад себе си и заведението му, а аз, не знам как точно се случи, забелязах че барът, от който излязохме, беше единственото осветено място на улицата и си казах, че е късно, много късно. И след като забелязах това, внезапно осъзнах, че Ленард Коен, чийто все по-отдалечен глас ни бе следвал, пеейки за стотен път една и съща песен, е престанал да се чува, дори и съвсем отдалеч. Просто не-надейно бе престанал да се чува. И то не как да е, а посред един красив стих, посред стиха *Lift me like an olive branch and be my homeward dove*. Успя да каже само *Lift me like an olive branch and...*, после спря. Ей така, неочаквано. Готов да чака, но тъжен.

След това и двамата, аз и моят приятел сценаристът, спряхме смълчани на едно кръстовище, под един сляп елек-

трически стълб. Спряхме, защото моят приятел каза:

– Тук. Проклет да съм, ако не спрем тук!

И това беше достатъчно, за да осъзная, че очакването е започнало, че от този момент всичко в живота ми ще се промени. Само дето, макар да го осъзнавах и дори повторих думите наум, не почувствах така ясно както преди, че тези думи изцяло са покрити с истина. Бих казал, че вече не чувствах друго освен онзи февруарски студ, онзи студ в края на февруари. Но зачаках, макар да треперех. Моят приятел сценаристът също зачака, макар че и той трепереше. И двамата зачакахме оттам да минат две влюбвания и няколко пеперуди, които после да запърхат лудешки в стомаха ни, както казваше моят приятел. И тъкмо когато се питах дали пеперудите се събират под фенерите дори и в края на февруари, чух гласа на моя приятел, който заяви следното:

– Знаеш ли какво, шамане? Страшно ми се пикае!

И посочи с пръст основата на стълба, който крепеше фенера. После си разкопча дюкяна и започна да уринира точно там, в долната част на стълба. И докато той правеше това, аз си помислих, не знам как и защо ми хрумна, просто си го помислих, че понякога очакването може да изгуби цялото си очарование заради някой банален жест, какъвто е уринирането. И тогава му казах, че е време да се прибираме, а той отговори, че ни е добре и така, шибана работа, шамане.